

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 1 juni 2015 over journalistiek (toezeggingen gedaan in het wetgevingsoverleg over de mediabegroting 2014, Kamerstuk 32 827, nr. 71).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

De Adjunct-griffier van de commissie,
Bosnjakovic

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
Analyse van de stand van de journalistiek en de maatschappelijke informatievoorziening	2
Een internationale vergelijking van het stimuleren van innovatie in de journalistiek	2
Een experiment voor journalistieke samenwerking in de regio	3
II. Reactie van de Staatssecretaris	3

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris en hebben hier nog enkele vragen over. De Staatssecretaris geeft aan terughoudendheid te willen betrachten bij het steunen van onrendabele bedrijfsmodellen omdat hiermee innovatie in de weg gezeten kan worden. Het wordt steeds moeilijker om geschreven regionale pers rendabel te houden. Betekent de uitspraak van de Staatssecretaris dat hij niet over zal gaan tot subsidiëring van regionale dagbladen, ook als dat betekent dat in sommige regio's daardoor geen regionaal dagblad meer beschikbaar zal zijn? Graag ontvangen de leden een toelichting.

De leden van de D66-fractie hebben met enige zorgen kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de toezeggingen die zijn gedaan in het wetgevingsoverleg over de mediabegroting 2014 en willen de Staatssecretaris graag nog enkele vragen voorleggen.

Analyse van de stand van de journalistiek en de maatschappelijke informatievoorziening

De leden van de D66-fractie constateren dat de RMO¹ voorstelt om middelen ter beschikking te stellen aan private mediaorganisaties met publieke functies om zo te kunnen compenseren voor lacunes in de onderzoeksjournalistiek. Daar hebben de genoemde leden enkele vragen over. Welke lacunes worden hier precies bedoeld? Moeten, volgens de Staatssecretaris, de genoemde lacunes worden gezien tegen de achtergrond van concurrentie tussen publieke en commerciële media? Zo ja, zijn de middelen bedoeld voor publieke of private mediaorganisaties ter compensatie van de concurrentie? Welke gevolgen heeft dat voor een gelijk speelveld? Kan de Staatssecretaris toelichten of hij bereid is om op het voorstel van de RMO in te gaan om te compenseren voor lacunes in de onderzoeksjournalistiek?

De genoemde leden constateren dat de lacunes, volgens de RMO, kunnen worden opgevangen door structurele ondersteuning. Is de Staatssecretaris het daarmee eens? Is de Staatssecretaris het er ook mee eens dat in het geval van structurele ondersteuning juist de publieke journalistieke producties moeten worden ondersteund?

De leden constateren ook dat de RMO stelt dat de rol van de overheid het borgen van de functies van de journalistiek is. De genoemde leden constateren daarnaast dat de RMO van mening is dat de overheid zich niet zou moeten mengen in de ontwikkeling van specifieke media of specifieke beroepsgroepen.

De leden constateren tevens dat de Staatssecretaris een bescheiden rol weggelegd ziet voor de overheid. Kan de Staatssecretaris toelichten of de overheid bij een dergelijke bescheiden rol wel in staat is om de functies

¹ RMO: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling

van de journalistiek voldoende te borgen. Is er, volgens de Staatssecretaris, geen rol voor de overheid weggelegd om een gelijk speelveld te creëren voor mediaorganisaties om zo de functies van de journalistiek voldoende te kunnen borgen, zo vragen zij.

Een internationale vergelijking van het stimuleren van innovatie in de journalistiek

De leden van de VVD-fractie dat de Staatssecretaris toelicht dat de mediaconcentraties aandacht verdienen en dat mediaconcentraties onder het generieke toezicht van de ACM² vallen. Op welke wijze voert de ACM dit toezicht uit? Is het toetsingskader van de ACM geschikt voor situaties waarin het beschikbaar blijven van geschreven pers op gespannen voet komt te staan met het in stand houden van concurrentie, zo vragen de leden.

De leden van de D66-fractie constateren dat er grote zorgen zijn over machtscentralisatie bij de NPO³ en over een gelijk speelveld voor mediaorganisaties, bij zowel omroepen⁴ als hoofdredacties⁵. Deelt de Staatssecretaris deze zorgen? De genoemde leden vragen de Staatssecretaris allereerst om in te gaan op de positie van de NPO. Hoe reflecteert de Staatssecretaris op de genoemde centralisatie bij de NPO? Is de Staatssecretaris van mening dat het goed is als omroepen geen «gemistdiensten» meer aan kunnen bieden ten bate van een «video-on-demand» dienst bij de NPO? Hoe kijkt de Staatssecretaris aan tegen de komst van een journalistieke code voor alle nieuws- en actualiteitenprogramma's? De genoemde leden constateren dat er zorgen zijn over de gevolgen van de centralisatie bij de NPO voor het speelveld van mediaorganisaties, met name ten aanzien van digitale platforms. Hoe ziet de Staatssecretaris de positie van de NOS⁶ ten aanzien van digitale platforms? Kan de NOS worden gezien als marktleider op dit punt? Is dat, volgens de Staatssecretaris, te duiden als een verstoring van het speelveld?

De leden constateren dat er als gevolg van de ontwikkelingen op de mediamarkt zorgen bestaan over de verschraving van het journalistieke aanbod in Nederland. Is de Staatssecretaris van mening dat die ontwikkelingen, waaronder de genoemde centralisatie bij de NPO, bijdragen aan de pluriformiteit van de journalistiek? Is de publieke omroep wel onderscheidend genoeg om marktleider te kunnen zijn? Is de Staatssecretaris niet bevreesd voor een verschraving van het journalistieke aanbod in dat opzicht?

De genoemde leden constateren dat de Staatssecretaris een bescheiden rol voor de overheid ziet als het gaat om ingrijpen op de mediamarkt. Hoe ziet de Staatssecretaris de rol van de ACM op dit punt? Hoe staat de Staatssecretaris tegenover een onafhankelijke concurrentietoets voor activiteiten die onder het publieke mediabestel vallen?⁷ Is dat niet te rechtvaardigen aangezien de NPO met publieke middelen wordt gefinancierd, zo vragen de genoemde leden.

² AMC: Autoriteit Consument & Markt

³ NPO: Nederlandse Publieke Omroep

⁴ «NPO doet greep naar de macht in omroepeland», De Volkskrant, 23 april 2015.

⁵ «Hoofdredacties: online NPO-plannen oneerlijk», De Volkskrant, 11 juni 2015 (verwijzing naar de brandbrief van hoofdredacties aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap).

⁶ NOS: Nederlandse Omroep Stichting

⁷ «Hoofdredacties: online NPO-plannen oneerlijk», De Volkskrant, 11 juni 2015 (verwijzing naar de brandbrief van hoofdredacties aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap).

Een experiment voor journalistieke samenwerking in de regio

De leden van de VVD-fractie merken op dat de Staatssecretaris toelicht bij te willen dragen aan stimulering van het experiment van journalistieke samenwerking in de regio. De leden van vragen wat hij daar precies mee bedoelt. Hoe verhoudt zich dat tot zijn uitspraak dat hij terughoudendheid wil betrachten bij onrendabele bedrijfsmodellen? Hoe verhouden dit soort experimenten zich met de mededingingsregels? Hoe voorkomt de Staatssecretaris dat overheidssteun aan dit soort samenwerkingsexperimenten zal leiden tot versterking van de regionale omroepen ten koste van commerciële bedrijven zoals kranten, radiozenders en websites, zo vragen de genoemde leden.

II. Reactie van de Staatssecretaris